

MAJ 2019

HVAD SIGER FN OM TEKNOLOGI OG MENNESKERETTIGHEDER?

FN-systemet har i stigende grad fokus på teknologiens betydning for menneskerettigheder og udvikling. I 2003 blev det første FN-topmøde om informationssamfundet afholdt, og i 2012 fastslog FN for første gang, at menneskerettigheder gælder både offline og online. Siden da er teknologiens muligheder og udfordringer for borgernes rettigheder blevet adresseret i en række standarder og anbefalinger.

I 2003 afholdte FN det første verdenstopmøde om informationssamfundet. Formålet med topmødet var at udvikle en global samfundsvision for brug af teknologi og at sikre, at teknologi bidrager til at opfylde FN's udviklingsmål. Den første del af topmødet blev afholdt i Genève i 2003 og dækkede en bred vifte af emner som ytringsfrihed og privatliv, mediernes rolle, udvikling af infrastruktur og adgang for alle. Topmødet resulterede i en fælles principerklæring, der understregede, at udviklingen af det globale

informationssamfund skulle basere sig på FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder.

Topmødet adskilte sig fra tidligere FN-processer ved at inddrage både civilsamfund og virksomheder i forberedelserne. Det skete i en erkendelse af, at disse aktører har spillet en vigtig rolle i udviklingen af internettet, og at den fortsatte rammesætning også må inddrage dem.

I 2005 blev anden del af topmødet afholdt i Tunis. Der var her fokus på den tekniske og politiske kontrol med internettet. Resultatet af Tunis-mødet blev en plan, der med 16 indsatsområder blandt andet satte fokus på adgang til internettet for alle, udvikling af infrastruktur, privatliv, e-handel, e-sundhed og e-læring.

FN-organisationerne UNESCO, ITU og UNDP blev udvalgt til at drive hver deres del af indsatsområderne. Endvidere blev det besluttet at afholde et årligt Internet Governance Forum. Tunis-planen blev senest evalueret i Genève i 2015.

RETTIGHEDER GÆLDER OGSÅ ONLINE

I 2012 vedtog FN's Menneskerettighedsråd den første resolution, der fastslår, at menneskerettigheder gælder både offline og online. Resolutionen blev fremsat af Sverige og enstemmigt vedtaget af menneskerettighedsrådets 47 lande med reservationer fra Kina og Cuba.

OVERSIGT OVER RESOLUTIONER OG ANBEFALINGER

Find en fuld oversigt over FN-dokumenter om menneskerettigheder og teknologi på menneskeret.dk/teknologi.

STANDARDSÆTTENDE RESOLUTIONER

FN-systemet har siden topmødet i 2003 vedtaget en række resolutioner og rapporter, der omhandler forholdet mellem teknologi og menneskerettigheder. Dokumenterne sætter standarder for området, og ofte indeholder de anbefalinger til staterne.

I 2012 vedtog FN's Menneskerettighedsråd den første resolution om udøvelse, beskyttelse og fremme af menneskerettigheder på internettet med særligt fokus på ytringsfrihed. Siden er flere kommet til blandt andet med fokus på ytringsfrihedens rolle i forhold til at styrke kvinders rettigheder.

Siden 2015 har FN's Generalforsamling vedtaget flere resolutioner om retten til privatliv i en digital tid samt en resolution om udvikling. Denne understreger, at teknologi i højere grad skal udnyttes til at fremme bæredygtig lokal udvikling, bekæmpe fattigdom og diskrimination og styrke særligt udsatte grupper. Resolutionerne om retten til privatliv udtrykker en dyb bekymring for, hvordan den stadig mere intensive

dataindsamling og overvågning påvirker individets beskyttelse, på tværs af mange samfundssektorer. Det er også fremhævet, at teknologi i stigende grad bruges til at overvåge og forfølge menneskerettighedsforkæmpere rundt omkring i verden.

ANBEFALINGER FRA RAPPORTØRER

Også FN's specialrapportører har i stigende grad fokus på teknologiens betydning for rettigheder. Særligt har FN's rapportør for ytringsfrihed understreget, at alle skal have adgang og kompetencer til at bruge teknologi, og han har advaret mod nye former for censur fx gennem filtre og blokering af indhold. Senest har rapportøren haft fokus på digitale platforme, herunder brugen af kunstig intelligens, algoritmer og indholdsmoderering.

I 2015 udnævnte FN for første gang en specialrapportør for retten til privatliv. Rapportøren har blandt andet anbefalet, at der udvikles en fælles global forståelse for retten til privatliv, peget på udfordringer ved anvendelse af åbne data og big data og advaret mod statslig og kommerciel overvågning.

I 2018 satte FN's specialrapportør for vold mod kvinder fokus på online vold mod kvinder som fx krænkende materiale, trusler og hadtale. Rapportøren anbefaler blandt andet, at der skal udvikles effektive og hurtigt reagerende klagesystemer, hvor ofre for online vold kan få hjælp.